

Zahrádkaření ve světě

V dnešním díle se krátce rozhlédneme po světě a podíváme se především na zahrádky ve státech označovaných jako „Globální Sever“, tedy státy relativně bohaté, v nichž pěstování potravin není otázkou přežití nebo základní obživy. V mnoha evropských státech má doplňkové pěstování potravin velmi dlouhou tradici, my se ovšem tentokrát podíváme spíše do současnosti.

Městské zahrádkaření na Maledivách

LETEM ZAHRÁDKAŘSKÝM SVĚTEM

Sociologické výzkumy z raných 90. let 20. století ukázaly, že ve střední a východní Evropě (Polsku, Bulharsku a Československu) zahrádkařila zhruba polovina až tři čtvrtiny obyvatel. Představy některých tehdejších politiků a ekonomů, že zahrádkaření, ale i chataření a chalupaření, jsou dědictvím socialismu a nadobro zmizí v tržní společnosti s otevřenými hranicemi, se ukázaly jako naprosto liché. Nedávná data z Česka a Polska totiž přinášejí obraz společnosti, ve kterých se stále 40 %, respektive 54 % obyvatel věnuje zahrádkaření! Zahrádkaření je aktivitou rozšířenou po celém světě, dokonce i v oblastech, kde bychom to možná tolik nečekali. Například na Maledivách převažuje pěstování v barelech, protože je tam písčité půda a hlavní plodinou jsou banánovníky. Ve státě Ohio v USA zahrádkaří polovina

všech obyvatel, ve venkovských oblastech Kanady jsou to dvě pětiny lidí. V některých městech s průmyslovou minulostí, například v Detroitu, vzniklo nedávno mnoho komunitních zahrad nebo malých farem. Ve výzkumu z roku 2010 zaměřeném na pět evropských regionů jsme zjistili, že množství zahrádkářů se pohybovalo mezi 30 a 60 % ve vybraných regionech v Česku, Maďarsku, Německu, ale i Skotsku, které stejně jako Kanada rozhodně neoplývá ideálním podnebím pro zahrádkáře. Jedinou výjimkou byla velmi urbanizovaná oblast Assen v Nizozemí, kde zahrádkařilo „jen“ 13 % obyvatel ve městech a 27 % na venkově.

KDO JSOU TITO ZAHRÁDKAŘI V RŮZNÝCH ZEMÍCH CELÉHO SVĚTA?

Výzkumy ukazují, že zahrádkaření je celospolečensky rozšířená aktivita. Zahrádkáři muži i ženy, starší i mladší, všech

stupňů vzdělání i výše příjmů. Nicméně, lidé s nejnižšími příjmy zpravidla zahrádkaří nejméně, což je škoda, protože právě tato skupina obyvatel trpí nedostatečnou výživou (v poslední době se mluví nejen o potravinové, ale také nutriční bezpečnosti). Zahrádkáři se nejen na venkově, ale i ve městech, i když v menší míře. Obecně se dá říci, že více zahrádkáři lidé staršího věku, což může mnohdy souviset i s tím, že mají na zahrádkaření více času. Častěji zahrádkaří lidé, kteří vlastní dům a mají děti, takže je zde důležitá i rodinná dimenze. Z mnoha výzkumů však vyplývá jedna věc, která má na zahrádkaření největší vliv. Tou je přístup k půdě, respektive zahrádce, a tudíž vůbec možnost pěstovat vlastní potraviny. V různých zemích světa (např. dle výzkumů z Ohia, Německa či Česka) záleží hlavně na tom, zda lidé mají k dispozici nějakou zahrádku. Pokud ano, pak se této činnosti věnují a není zásadního rozdílu mezi městem a venkovem.

Jan Vávra, Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Barbora Duží, Oddělení environmentální geografie, Ústav geoniky AV ČR, v.v.i.

ČESKO V ČÍSLECH:

V roce 1991 zahrádkařilo v Československu 70 % obyvatel (včetně těch, kteří pomáhali příbuzným na jejich zahrádkách), v roce 2005 pak 42 %, v roce 2010 to bylo 43 % a v roce 2015 bylo v Česku 40 % zahrádkářů z celé populace. Sociologické výzkumy dokládají, že po poklesu počtu zahrádkářů v 90. letech 20. století se situace ustálila a jejich počet se výrazněji nemění.

Literatura:

Smith, J., Jehlička, P. (2013). *Quiet sustainability: fertile lessons from Europe's productive gardeners*. *Journal of Rural Studies* 32: 148-157.
Vávra, J., Megyesi, B., Duží, B., Craig, T., Klufová, R., Lapka, M., Cudlínová, E. (2018). *Food self-provisioning in Europe: An exploration of socio-demographic factors in five regions*. *Rural Sociology* 83: 431-461.

Stát – region	Město (%)	Venkov (%)
Česko – Jižní Čechy	35	57
Maďarsko – župa Hajdú-Bihar	49	45
Německo – Postupim a okolí	32	58
Nizozemí – Assen a okolí	13	27
Skotsko – hrabství Aberdeen	31	52